

A múlt, a jelen és a jövő fegyverei

HADITECHNIKA

2016/3

L. évfolyam 3. szám

Ára 520 Ft

Harmincéves az utolsó deltaszárnyú, a Dassault Mirage 2000

→ Éves előfizetési díj 3120 Ft

A Haditechnika folyóirat 2016. évi 3. számának tartalomjegyzéke és összefoglalói

TANULMÁNYOK

- Dr. Mujzer Péter: A magyar páncélos fegyvernem szervezeti és fegyverzeti fejlesztése 1938–1942 II. rész** 2. o.
- 1938-ban megszervezték a gyorsfegyvernemet. Felállításra került két gépkocsizó lövészdandár, páncélos felderítő zászlóaljaikban Ansaldo kisharckocsi századok. A két lovas dandár szintén Ansaldokkal felszerelt lovas páncélos zászlóaljjal egészült ki. A gépkocsizó és lovas dandárok állományába két-két kerékpáros zászlóalj is került, amelyeknek volt egy kisharckocsi szakasza Ansaldo harckocsikkal felszerelve. 1940-ben a két lovas és két gépkocsizó lövész dandárt egy önálló hadtestbe, az I. gyorshadtestbe vonták össze. Ekkor a páncélos századok egységesen 16 harcjárművel rendelkeztek, Ansaldo kisharckocsik, illetve 1940 nyarától Csaba páncélgépkocsik és 38M Toldi I. könnyű harckocsik tartoztak állományukba.
- Kulcsszavak:** magyar páncélos fegyvernem, gyorsfegyvernem, felderítő zászlóalj, lovas páncélos zászlóalj
The rapid branch was organized in 1938. There were established two motorized infantry brigades whose armoured reconnaissance battalions had companies equipped with Ansaldo tankettes. Armoured cavalry battalions equipped with 'Ansaldo's' too, were added to the two cavalry brigades. The motorized and cavalry brigades also included two bicycle battalions having tankette platoons equipped with Ansaldo tank. In 1940, the two cavalry and the two motorized infantry brigades were concentrated into an independent corps named 1st Rapid Corps. At that time, the armoured companies had 16 fighting vehicles uniformly; they were Ansaldo tankettes, but from the summer of the year 1940 the companies had Csaba armoured cars and 38M Toldi I. light tanks.
- Keywords:** Hungarian armoured branch, rapid branch, reconnaissance battalion, armoured cavalry battalion
- Dr. Keszthelyi Gyula: A C-27J szállító repülőgép, a fél Hercules II. rész** 6. o.
- A C-27J fejlesztési programot 1996-ban indították. A repülőgépre a C-130J Super Hercules Rolls-Royce AE2100-as hajtóművét és hat-tollú légcsavarját tervezték beépíteni. A prototípus 1999 szeptemberében végrehajtotta az első felszállását. A típus 2001 júniusában kapta meg légi alkalmassági bizonyítványát. A típus első megrendelője az olasz légierő volt. A C-27J megnyerte az amerikai Közös Szállító Repülőgép tender.
- Kulcsszavak:** szállító repülőgép, C-27J, olasz légierő, amerikai Közös Szállító Repülőgép tender
The C-27J development programme was launched in 1996. It was planned to equip the aircraft with Rolls-Royce AE2100 engine and six-blade propeller of the C-130J Super Hercules aircraft. The maiden flight of the prototype was made in September 1999. Certificate of airworthiness was issued for this type of the aircraft in 2001. The Italian Air Force was the first customer of this aircraft. The C-27J won the Joint Cargo Aircraft tender in the United States.
- Keywords:** transport aircraft, C-27J, Italian Air Force, Joint Cargo Aircraft tender in the United States

NEMZETKÖZI HADITECHNIKAI SZEMLE

- Kelecsényi István: Harminc éves az utolsó deltaszárnyú, a Dassault Mirage 2000 I. rész** 11. o.
- A Mirage 2000 szuperszonikus harci repülőgép prototípusa 1978-ban emelkedett a levegőbe. A típus alsó deltaszárnyas, egy hajtóműves kialakítású, fly-by-wire elektronikus irányítórendszerrel. A SNECMA M53P-2 gázturbina tolóereje 64,7 kN, utánégetéssel 95,1 kN. A lokátor az orrészben helyezkedik el. A Mirage 2000 összesen 6,3 tonna függesztményt hordozhat. Beépített tüzfegyvere két darab egycsőű 30 mm-es gépágyú. Első változata az együléses légifőlány-vadász volt, amelyet 2000C-nek neveztek el.
- Kulcsszavak:** szuperszonikus harci repülőgép, francia hadiipar, Mirage 2000, deltaszárny
The prototype of the Mirage 2000 supersonic combat aircraft made its first flight in 1978. This low delta wing aircraft has one engine and electronic fly-by-wire flight control system. The SNECMA M53P-2 gas turbine provides 64.7 kN of thrust and 95.1 kN in afterburner. The radar is placed in the nose of the fuselage. The Mirage 2000 can carry up to 6.3 tons of payload. Its firearm is two built-in single-barrel 30 mm cannons. Its first variant named 2000C was a single-seat air superiority fighter.
- Keyword:** supersonic combat aircraft, French military industry, Mirage 2000, delta wing
- Szabó Miklós: Az orosz Borej tengeralattjáró hajóosztály II. rész** 17. o.
- Az orosz nukleáris rakétahordozó tengeralattjáró flotta 2013 januárjában egy új, már negyedik generációs 24 000 t vízalatti tömegű, a Borej hajóosztály zászlós hajójával a JURIJ DOLGORUKIJ-jal bővült ki. A fedélzetén 16 db R-30 Bulava típusú hadászati rakétával az orosz Északi-tengeri Flotta hajóegysége, amely 8000 km-es körzetben képes 16-160 nukleáris

robbanófejűvel képes az ellenség erőinek és eszközeinek pusztítására. Megalkották emellett a kiemelkedően halk üzemű vizsgárhajtástis, amelynek zajszintje a korszerű orosz vadász tengeralattjárók zajszintjének csak negyede.

Kulcsszavak: Orosz Föderáció, nukleáris rakétahordozó tengeralattjáró, R-30 Bulava hadászati rakéta

In January 2013, the 4th generation Borei-class flagship Yuriy Dolgorukiy characterized by submerged displacement of 24,000 tons joined the Russian missile nuclear submarine fleet. This vessel carrying 16 pieces of R-30 Bulava strategic missiles belongs to the Russian Northern Fleet and it is capable of destroying enemy force and assets using 16-160 nuclear warheads in an area of 8,000 km. Inter alia, there has been developed water jet drive with excellent low-noise operation; its noise level is one fourth of advanced Russian attack submarines' noise level.

Keywords: Russian Federation, nuclear-powered missile submarine, R-30 Bulava strategic missile

ŰRTECHNIKA

Arany László: Az X-37-es katonai robot-űrrepülőgép II. rész

20. o.

A Boeing X-37 robot-űrrepülőgépe *Orbitális Kísérleti Eszköz (OTV)* néven is ismert. Többször felhasználható, személyzet nélküli űreszköz. Hagyományos hordozórakéta emeli a magasba, visszatérésekor pedig – miután áthaladt a Föld légkörén – siklórepüléssel közelíti meg a kifutópályát, ahová repülőgépként száll le. Az X-37 űrrepülőgépet az Egyesült Államok Légereje üzemelteti, céljuk ezzel a berendezéssel a többször felhasználható űreszközök technológiájának demonstrálása. A Boeing korábbi X-40-es eszközének 120%-ra növelt változatáról van szó.

Kulcsszavak: űrrepülőgép, robotika, USAF, NASA, Boeing, DARPA

The Boeing X-37 unmanned spacecraft is also known under the name of Orbital Test Vehicle (OTV). It is a reusable crewless space vehicle. It is boosted up by a traditional launching rocket, and when it returns, after passing through the Earth's atmosphere it approaches the runway flying without the use of thrust (gliding), and then it lands as an aircraft. The X-37 spacecraft is operated by the US Air Force whose goal with it is to demonstrate reusable space vehicle technology. It is a 120-scaled version of the earlier Boeing X-40.

Keywords: spacecraft, robotics, USAF, NASA, Boeing, DARPA

HAZAI TÜKÖR

Gerlei István – Major Balázs: A Rába Jármű Kft. UNIMOG U5000 bázisán kialakított védett sebesültszállító katonai járműve I. rész

23. o.

A Magyar Honvédség számára az elmúlt néhány évben került szállításra a Rába Jármű Kft. által az UNIMOG U5000 jármű bázisán kialakított (lövedék, repesz, akna, ABV) védett sebesült szállító jármű. A jármű kielégíti a terepjáró katonai járművekre szabott követelményeket, egészségügyi technikai felszereltsége pedig megfelel az orvostechnikai előírásoknak. Különleges lövedék és aknarobbanás álló kivitele lehetővé teszi veszélyes műveleti területeken történő alkalmazását. A szállítható személyek száma maximum 7 fő.

Kulcsszavak: Rába Jármű Kft., UNIMOG U5000 bázisjármű, védett sebesültszállító katonai jármű

In the years past, the Rába Automotive Components Ltd. delivered for Hungarian Defence Force the medical evacuation vehicle built on the basis of UNIMOG U5000 vehicle protected against bullets, splinters, mines and NBC threats. The vehicle meets requirements for military cross-country vehicles, and its sanitary-technical equipment complies with medical technology regulations. Its bullet and mine proof construction enables the vehicle to be used in dangerous operational areas. Maximum number of persons to be carried is 7.

Keywords: Rába Automotive Components Ltd., UNIMOG U5000 basic vehicle, protected military medical evacuation vehicle

HADITECHNIKA-TÖRTÉNET

Finta László – Schmidt László: Az RSO tüzérségi vontató és gyártásának magyar vonatkozásai I. rész

30. o.

Az osztrák Steyr cég a második világháború során számtalan járművet gyártott, elsődlegesen a német hadsereg részére. Ezek közül a legsikeresebb, és a legnagyobb példányszámban (29 000) készülő RSO (Raupenschlepper Ost = Kelet lánctalpas vontató) volt. A gyártásban más cégek is részt vettek, így a Auto-Union Siegmars-Schönau, a Gräf & Stift, valamint az ulmi Klöckner-Humboldt-Deutz AG. A munkaerő és nyersanyag tekintetében nehéz helyzetben lévő német ipar, és a vásárlandó katonai járművekért munkával szívesen fizető magyar járműgyártás egyezsége révén többek közt ennek a járműnek karosszériaelemei is részben hazánkban, az Uhri-Testvérek karosszériaműhelyeiben készültek.

Kulcsszavak: II. világháború, Wehrmacht, Magyar Királyi Honvédség, tüzérség, vontató, Steyr, Uhri Karosszéria és Járműgyár

The Austrian company Steyr manufactured innumerable vehicle during World War II, mainly for the German Army. From among them, the RSO (Raupenschlepper Ost = Caterpillar Tractor East) was the most successful and it was manufactured in the biggest quantity (29,000). Several firms participated in production such as Auto-Union Siegmars-Schönau, Gräf & Stift and Klöckner-Humboldt-Deutz AG in Ulm. As per the agreement between the German industry being in hard situation as far as labour force and raw material are concerned, and the Hungarian vehicle production

which wished willingly to pay with labour for military vehicle to be purchased, inter alia, chassis elements of this vehicle were partly manufactured at the workshops of the Uhry Brothers Car-body and Vehicle factory Ltd.

Keywords: World War II, Wehrmacht, Royal Hungarian Army, artillery, towing vehicle, Steyr, Uhry Brothers Car-body and Vehicle factory Ltd.

Horváth Balázs Zsigmond: A második világháború híres hadimozdonyai: A Wehrmacht BR-52 hadimozdonya II. rész

35. o.

A BR-52 (Baureihe – gyártási sorozat) megnevezésű gyártási eljárásainak egyszerűségével valóban a hadsereg támogatása volt a cél és így igazi hadimozdornak számított. Általában jellemző, hogy a fenti sorozatmegnevezéssel ellátott gépeket rövidebb élettartamúra és főleg a nagy gyártási mennyiség elérését szem előtt tartva tervezték, de a BR-52-vel a németek magas fokú technikai színvonalat és praktikusságot értek el. Számos példány üzemkész állapotban látható ma is, és a Német Demokratikus Köztársaságban (NDK) jóval a hatvanas évek után is szolgálatban állt.

Kulcsszavak: vasút, BR-52 hadimozdony, német haderő, II. világháború

By simplifying production procedures for the sake of truly supporting the army, the BR-52 (Baureihe - production series) locomotive was counted as a true war locomotive. Usually the characteristic of such a designated class is that the engines were designed for shorter service life and with greater production numbers in mind, but by creating the BR-52 the Germans have reached a higher level of technical quality and practicality. Many samples can be seen still in operational condition, but it was still in use in the German Democratic Republic (GDR) well after the 1960s.

Keywords: railway, BR-52 locomotive, german army, WW II.

Schmidt László: Harcjármű roncsok Budapesten 1945-ben V. rész

40. o.

Budapest ostroma után a város területén maradt páncélosokat, illetve kilövésük helyszínét mutatja be a cikksorozat. A korabeli fotókon megfigyelhetőek a páncélosok környezetében látható házak. A pontos beazonosítását a napjainkban a helyszínről készített fotók segítik elő.

Kulcsszavak: II. világháború, Budapest ostroma, páncélozott harcjárművek

This series of articles deals with armoured vehicles remained in the area of the city Budapest after its siege, and the scene they were shot up. Buildings around the vehicles can be seen in the pictures of the age. Photos taken of the scene nowadays help correct identification of them

Keywords: World War II, the siege of Budapest, armoured combat vehicle

Somkutas Róbert: A Magyar Királyi Honvédség páncélozott eszközökkel felszerelt felderítő csapatai III. rész

43. o.

1924-ben részben a haderő páncélaútos kiképzéséhez hozták létre a honvédség rejtett szervezetét, a rendőrújonc iskolát (RUISK). Kiképzésüket Büssing-Fross, illetve Rába P.V. és Vickers, továbbá 29 M Crossley páncélgépkocsikkal és egyéb „atrap” járműveken végezték. 1932-ben állították fel a magyar királyi honvéd gépkocsizó csoportot, szervezetében egy páncélgépkocsi-századdal. 1938-ra létrehozták az új páncélgépkocsis szervezeteket: a két gépkocsizó dandár szervezetében egy-egy felderítő zászlóalj, emellett a két lovasdandárnál egy-egy páncélaútos századot.

Kulcsszavak: Magyar Királyi Honvédség, páncélaútos, felderítő csapatnem, RUISK

In 1924, there was established the Recruit School of the Police (RUISK), the covert organization of the defence forces; the aim partially was to perform training with armoured cars within the army. For training Büssing-Fross, Rába P.V., Vickers and 29 M Crossley armoured cars and other 'atrap' vehicles were used. In 1932 there was established the motorized group of the Royal Hungarian Army comprising an armoured car company. By 1938, new armoured car organizations were brought into being: two motorized brigades with a reconnaissance battalion in each, and armoured car company in the two cavalry brigade.

Keywords: Royal Hungarian Army, armoured car, reconnaissance branch, RUISK

Horváth Zoltán: A DUNKERQUE osztályú csatacirkálók I. rész

48. o.

A francia haditengerészet vezetői olyan hadihajókat akartak, melyek a németek hajóegységeivel szemben döntő fölényben vannak. Az 1937-ben vízre bocsátott 215 m hosszú, 34.884 tonnás vízkiszorítású új hadihajó 330 mm-es lövegeit négyágyús tornyokban helyezték el. A döntött páncélöv 225 mm vastag volt. A csatacirkáló a DUNKERQUE nevet viselte, míg az osztály következő hajóját STRASBOURG-nak nevezték el. Négy gőzturbinával szerelték fel, sebességük meghaladta a 31 csomót, fedélzetükön három felderítő hidroplánt hordoztak. A légtérfigyelő radar 1941-ben került fel a STRASBOURG fedélzetére.

Kulcsszavak: francia haditengerészet, II. világháború, csatacirkáló, STRASBOURG, DUNKERQUE

The leaders of the French Navy wished for warships having clear superiority over the German warship units. The 330 mm guns of the new battleship commissioned in 1937 and characterized by length of 215 m and displacement of 34,884 tons were placed in quadruple gun turrets. The inclined belt armour was 225 mm thick. The name of the battlecruiser was DUNKERQUE, and the next ship of this class bore the name STRASBOURG. Each warship was powered by four steam turbines, their speed exceeded 31 knots, and they carried 3 floatplanes on their decks. Airspace surveillance radar was placed on STRASBOURG warship's deck in 1941.

Keywords: French Navy, World War II, battlecruiser, STRASBOURG, DUNKERQUE

Pap Péter: A Magyar Királyi Honvédség önműködő lőfegyver kísérletei, 1920–1935. II. rész 53. o.

A Technikai Kísérleti Intézet parancsnoka 1922-ben jelentette, hogy a gyalogság szükségleteinek megfelelő, belföldi eredetű golyószóró megvalósulása csak Király százados automatikus zárvatrendszerétől várható. Az Intézet ezért megkezdte a Király-féle golyószóró konstrukció szerkesztését és hazai gyártásának előkészítését. A szerkezet kézipuska alakban már biztonságosan működött. Király Pál az 1930-as évek elején a Danuvia Ipari és Kereskedelmi Részvénytársaság „házi konstruktőreként” bukkant fel és továbbra is az öntöltő puskáját és golyószóróját tökéletesítette.

Kulcsszavak: Technikai Kísérleti Intézet, Király Pál, golyószóró, öntöltő puska

It was reported by the commander of the Technical Experimental Institute that a light machine gun of Hungarian origin required by the infantry can only be realized with the automatic breech mechanism of Captain Király. Therefore, the institute started to design the Kovács's light machine gun and to prepare its domestic manufacturing. The construction safely operated already in the form of handgun. Pál Király appeared at the beginning of 1930s as the 'private constructor' of the Danuvia Industrial and Trade Company, and continued to make his self-loading rifle and light machine gun perfect.

Keywords: Technical Experimental Institute, Pál Király, light machine gun, self-loading rifle

Fábián András – Ozsváth Sándor: A magyar tervezésű és gyártású Levente II. kiképző repülőgép és légialkalmas másolatának megépítése I. rész 58.o.

2009-óta zajlik a II. világháborúban fejlesztett Levente II. típusú elsőfokú iskolagép – az eredetivel megegyező, légialkalmas – másolatának megépítése. A Levente program egyedi jellemzői közé tartozik, hogy lényegében ez volt az egyetlen teljes mértékben magyar tervezésű és gyártású repülőgép a II. világháború során. Jelen cikk a Levente II. tervezés- és gyártás történetének, háborús alkalmazásának illetve a másolat építéstörténetének ismertetésére vállalkozik.

Kulcsszavak: kiképző repülőgép, Levente II., magyar hadiipar, Fábián András repülőkonstruktor, Uhri-Testvérek Karosszériagyár, Repülő Kísérleti Intézet, Repülőgép Átvételi Bizottság

The replica of the Levente II primary trainer aircraft developed during World War II is being built from 2009; it is identical with the original and airworthy. It was one of the unique feature of the Levente programme, that it was practically the only aircraft designed and manufactured completely by the Hungarian during World War II. This article tries to describe the history of designing and manufacturing of the Levente II aircraft, its wartime application, and building of the replica.

Keywords: Trainer aircraft, Levente II, Hungarian military industry, aircraft designer András Fábián, (Uhry Brothers Car-body and Vehicle factory Ltd., Aviation Experimental Institute, Aircraft Acceptance Committee

Farkas Zoltán – Dr. Hajdú Ferenc: Tábori mozgó sütődék – A magyar katonai kenyérellátás eszköztárszerének fejlődése (1904–1987) 64.o.

A Magyar Királyi Honvédség 34M tábori mozgó sütődéjét a Császári és Királyi közös hadsereg 15M fogatolt tábori sütődéjének korszerűsítésével alakították ki. A fogatolt 34M tábori mozgó sütőde 34/53M jelzéssel került korszerűsítésre a Magyar Néphadseregben gépvontatással, majd gázolaj égőkkel. A Haditechnikai Intézetnél a RÁBA tehergépkocsik alvázán tervezték meg a szabadalommal védett TMS-80-M tábori mozgó sütődét, illetve a TMS-80-M GTS gépesített sütőüzemet. Az 1987-ben rendszeresített TMS-80 témafelelőse Báhidzski István fejlesztőmérnök volt a HTI-nél.

Kulcsszavak: Magyar Királyi Honvédség, Magyar Néphadsereg, Haditechnikai Intézet, tábori sütőde, Báhidzski István
The 34M mobile field bakery of the Royal Hungarian Army was constructed by modernization of the 15M horse-drawn field bakery of the Austro-Hungarian Army. In the Hungarian People's Army, the horse-drawn 34M mobile field bakery was updated; having new marking of 34/53M, it became machine-hauled and was equipped with gas oil burner. The patented TMS-80-M mobile field bakery and TMS-80-M GTS mechanized bake-house were designed on the basis of the RÁBA truck chassis in the Institute of Military Technology. The project manager of the TMS-80 equipment brought into service was engineer developer István Báhidzski.

Keywords: Royal Hungarian Army, Hungarian People's Army, Institute of Military Technology, field bakery, István Báhidzski

Baumler Ede: A csernobili katasztrófa és hazai következményei 71.o.

30 éve, 1986. április 26-án, a pravoszláv húsvét szombatján 01 óra 23 perckor bekövetkezett a csernobili atomerőművi baleset. A 4. blokk reaktora megfűtött, gőz és gázrobbanások repítették levegőbe az épületet. A tíz napig tartó grafittűz során 10 t radioaktív por és 5 t fűtőanyag került a légkörbe, ez mintegy 300-szorosa a hirosimai atombomba robbanást követő kihullásnak.

Kulcsszavak: nukleáris technológia, atomerőmű, reaktor, baleset, Nemzetközi Atomenergia Ügynökség
30 years age, on 26 April 1986, on Saturday of the Orthodox Easter, at 01:23 a.m., the Chernobyl disaster occurred. The reactor of the block number four surged, and the buildings were exploded by steam and gas explosions. During ten-day graphite fire 10 tons of radioactive dust and 5 tons of fuel got into the atmosphere; it was 300 times more than the fallout caused by the explosion of the Hiroshima atomic bomb.

Keywords: nuclear technology, nuclear plant, reactor, accident, International Atomic Energy Agency